מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: גמר לבתי־ספר לטכנאים ולהנדסאים
מועד הבחינה: אביב תשס"ח, 2008
נספח לשאלון: 711003

אין להעביר את הנוסחאון לנבחן אחר

מקום למדבקת נבחן

נוסחאון בשפת תיאור חומרה (VHDL) לכיתה י"ד

(12 עמודים)

בלוקים עיקריים בשפה	
ENTITY__entity_name **IS** **GENERIC** (parameter_name : string := default_value; parameter_name : integer := default_value**);** **PORT** (input_name : **IN STD_LOGIC**; input_vector_name : **IN BIT_VECTOR** (high downto low); bidir_name : **INOUT STD_LOGIC**; output_name : **OUT STD_LOGIC** **);** **END**__entity_name	**מבנה כללי של ישות תוכנית**

המשך בעמוד 2

בלוקים עיקריים בשפה	
ARCHITECTURE a **OF** __entity_name **IS** הצהרה על משאבי התוכנית **BEGIN** -- Process Statement -- Concurrent Procedure Call -- Concurrent Signal Assignment -- Conditional Signal Assignment -- Selected Signal Assignment -- Component Instantiation Statement -- Generate Statement **END** a;	**מבנה כללי של גוף תוכנית**
__process_label: **PROCESS** (__signal_name, __signal_name) **VARIABLE** __variable_name : **STD_LOGIC;** **VARIABLE** __variable_name : **STD_LOGIC;** **BEGIN** -- Signal Assignment Statement -- Variable Assignment Statement -- Procedure Call Statement -- If Statement -- Case Statement -- Loop Statement **END PROCESS** __process_label;	**מבנה כללי של הליך טורי**

המשך בעמוד 3

שימוש במבניות בתכנון היררכי	
COMPONENT __component_name **GENERIC (**__parameter_name : string := __default_value; __parameter_name : integer := __default_value **);** **PORT (** input_name, input_name **: IN STD_LOGIC;** bidir_name, bidir_name **: INOUT STD_LOGIC;** output_name, output_name **: OUT** **STD_LOGIC);** **END COMPONENT;**	**הצהרה על מבנית שבשימוש בתוכנית האב**
__instance_name: __component_name **GENERIC MAP** (parameter_name => parameter_value, parameter_name => parameter_value) **PORT MAP** (component_port => connect_port, component_port => connect_port);	**שימוש במבנית בתכנון היררכי**
__generate_label: **FOR** __index_variable **IN** __range **GENERATE** __statement; __statement; **END GENERATE** __generate_label;	**שרשור מבניות GENERATE בלולאת FOR**
__generate_label: **IF** __expression **GENERATE** __statement; __statement; **END GENERATE** __generate_label;	**שרשור מותנה IF GENERATE**

המשך בעמוד 4

LOOPS לולאות	
__loop_label: **FOR** __index_variable **IN** __range **LOOP** __statement; __statement; **END LOOP** __loop_label;	**FOR לולאת**
__loop_label: **WHILE** __boolean_expression **LOOP** __statement; __statement; **END LOOP** __loop_label;	**WHILE לולאת**

המשך בעמוד 5

התניות בגוף התוכנית – מחוץ ל-PROCESS	
התניית **When ... Else**	__signal <= __expression **WHEN** __boolean_expression **ELSE** __expression **WHEN** __boolean_expression **ELSE** __expression _____ **דוגמא 1 :** מימוש שער AND באמצעות פקודת "WHEN" פשוטה. Y <= '1' when (a = '1') and (b = '1') else '0' ; **דוגמא 2 :** מימוש שער AND באמצעות פקודת "WHEN" המשכית. Y <= '0' when (a = '0') and (b = '0') else '0' when (a = '0') and (b = '1') else '0' when (a = '1') and (b = '0') else '1' ;

התניית
With ... Select
	WITH __ expression **SELECT**
	__signal <= __expression **WHEN** __constant_value;
	__expression **WHEN** __constant_value;
	__expression **WHEN** __constant_value;
	__expression **WHEN** __constant_value;
	_____
	דוגמא: למימוש שער AND באמצעות פקודת התניה WITH .. SELECT
	Signal ab : bit_vector (1 downto 0);
	Begin
	ab <= a & b;
	
	with ab select
	y <= '0' when "00" ,
	'0' when "01" ,
	'0' when "10",
	'1' when others ;

המשך בעמוד 6

התניות בהליך טורי – בתוך PROCESS

התניית If .. Then .. Else

```
IF      __boolean_expression THEN
        __signal <= __ expression;
ELSIF   __boolean_expression THEN
        __signal <= __expression;
ELSE
        __signal <= __expression;
END IF;
```

התניית CASE

```
CASE __expression IS
        WHEN __constant_value =>
                __statement;
                __statement;
        WHEN __constant_value =>
                __statement;
                __statement;
        WHEN OTHERS =>
                __statement;
                __statement;
END CASE;
```

דוגמא למימוש מפענח בהתניית CASE :

```
Process
Begin
    Case  s  is
            When "00" =>   y <= "0001" ;
            When "01" =>   y <= "0010" ;
            When "10" =>   y <= "0100" ;
            When "11" =>   y <= "1000" ;
    End case;
End process;
```

המשך בעמוד 7

התניות בהליך טורי – בתוך PROCESS

התוכנית תבצע את טבלת האמת הבאה:

S : BIT_VECTOR (1 DOWNTO 0)		Y : BIT_VECTOR (3 DOWNTO 0)			
S1	S0	Y3	Y2	Y1	Y0
0	0	0	0	0	**1**
0	1	0	0	**1**	0
1	0	0	**1**	0	0
1	1	**1**	0	0	0

דוגמא לתוכנית שלמה המבצעת פעולת מפלג, תוך שימוש בהתניית CASE

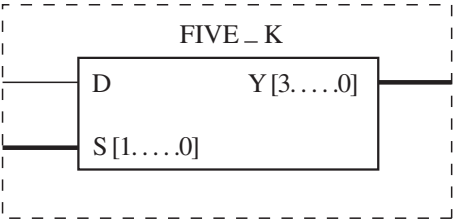


```
libraty ieee;
use ieee.std_logig_1164.all;
entity DEMUX is
port  (d  : in bit;
       s  : in bit_vector (1 downto 0);
       y  : out bit_vector (3 downto 0);
end;
architecture behave of DEMUX is
begin
process
begin
       case s is
              when "00" =>   y <= '0' & '0' & '0' & d;
              when "01" =>   y <= '0' & '0' & d & '0';
              when "10" =>   y <= '0' & d & '0' & '0';
              when "11" =>   y <= d & '0' & '0' & '0';
       end case;
end process;
end behave;
```

המשך בעמוד 8

התניות בהליך טורי – בתוך PROCESS

פקודת השהייה WAIT

wait;	עצירה לעד אשר שימושית לעצירת סביבת בדיקה
wait on	רשימת משתנים ;
wait until	תנאי לוגי ;
wait for	מספר יחידות זמן ;

דוגמא למימוש DFF

```
Libraty ieee;
Use ieee.std_logic_1164.all;
Entity DFF is
    Port ( e, d  : in std_logic;
           Q     : inout std_logic;
           Nq    : out std_logic );
End;
Architecture behave of DFF is
Begin
    Process ( e )
    Begin
        Wait until e'event and e = '1' ;
        Q <= d;
        Nq <= not d;
    End process;
End behave;
```

התוכנית יצרה סמל SYMBOL עפ"י הישות (ENTITY) בתוכנית.

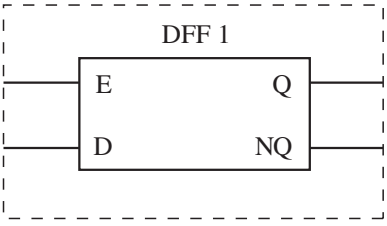

המשך בעמוד 9

דוגמאות נוספות

דוגמא למימוש DFF עם מבואות ישירים

```
Process (enable)
Begin
    If      pre = '1'   then    q <= '1' ;
    Elsif   clr = '1'   then    q <= '0' ;
    Elsif   enable 'event and enable = '1'   then   q <= d;
End process;
```

ההליך בדוגמא יבצע את הפעולות המתוארות בטבלת האמת הבאה:

PRE	CLR	ENABLE	D	Q
1	0	Φ	Φ	1
0	1	Φ	Φ	0
0	0	אין עליה	Φ	נשמר מצב קודם
0	0	עליה	0	0
0	0	עליה	1	1

דוגמאות ליצירה והצבה במערכים

```
architecture EXAMPLE1 of ARRAY is

    type INTEGER_VECTOR is array (1 to 8) of integer;
    -- 1 --
    type MATRIX_A is array (1 to 3) of INTEGER_VECTOR;
    -- 2 --
    type MATRIX_B is array (1 to 4 , 1 to 8) of integer;

    signal MATRIX_3x8 : MATRIX_A;

    signal MATRIX_4x8 : MATRIX_B;

begin

    MATRIX_3x8 (3) (5)  <= 10; -- מערך בתוך מערך

    MATRIX_4x8 (4 , 5)  <= 17; -- מערך דו־ממדי

end EXAMPLE1;
```

המשך בעמוד 10

דוגמאות נוספות

דוגמא לכתיבת מונה במכונת מצבים

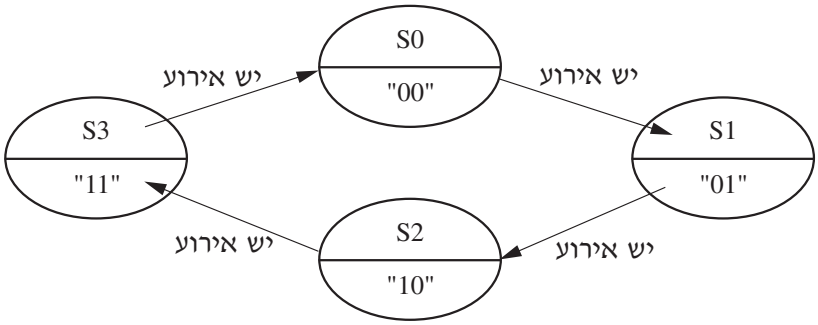


```
use ieee.std_logic_1164.all;
entity meely_state_machine is
port  (clk          :   in bit;
       count_out  :   out bit_vector (1 downto 0));
end;
architecture behave of meely_state_machine is
type state_type is (s0 , s1 , s2 , s3); -- names of states
signal state : state_type;

begin
counting : process (clk)
           begin
               if clk'event and clk = '1' then -- positive edge event
                   case state is
                       when s0 =>   state <= s1;
                       when s1 =>   state <= s2;
                       when s2 =>   state <= s3;
                       when s3 =>   state <= s0;
                   end case;
           end if;
end process counting;
with state select
           count_out <=      "00" when s0,
                             "01" when s1,
                             "10" when s2,
                             "11" when s3;
end behave;
```

המשך בעמוד 11

דוגמאות נוספות	

דוגמא לתוכנית המשתמשת בפונקציה המבצעת חיבור בין מספרים
entity ADDER_FUNC is
generic (max : integer := 15);
port (
A , B : in integer range 0 to max;
SUM : out integer range 0 to MAX + MAX);
end;
architecture behave of ADDER_FUNC is
function ADD (x , y : integer) return integer is
variable s : integer;
begin
s := x + y;
return s;
end function ADD;
begin
sum <= ADD (a , b); -- הקריאה לפונקציה
end behave;	

דוגמא לתוכנית המשתמשת בפרוצדורה המבצעת חיבור בין מספרים
libraty ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;
entity adder_proc is
port (A , B : in integer;
SUM : out integer);
end;
architecture behave of adder_proc is
procedure ADD (signal x , y : in integer;
signal s : out integer) is
begin
s <= x + y;
end procedure ADD;
begin
ADD (a , b , sum);
end behave;	

המשך בעמוד 12

דוגמאות נוספות	
PACKAGE __package_name **IS** -- Type Declaration -- Subtype Declaration (FUNCTIONS , PROCEDURES) -- Constant Declaration -- Signal Declaration -- Component Declaration **END** __package_name; **package body** package_name **is** declarations deferred constant declaration subprogram bodies (תיאור פעולות הפונקציות והפרוצדורות) **end package body** package_name;	**הגדרת PACKAGE**

Mode	קריאה	כתיבה
in	כן	לא
out	לא	כן
inout	כן	כן
buffer	כן	כן

בהצלחה!